NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 22. junia 1853. *List 50.*

Vinorejci ne bojte se!

V **33.** listu štajarskega kmetijsk. časnika „Wochenblatt“ tolaži gosp. dr. Bill, profesor na Ivanjevišču v Gradcu, vinorejce štajarske: da tisti bradovičasti plesnivec, ki se letos prikazuje na tertjem perju, ni grojzdna bolezin tiste baže, ktera ene leta že tolikšno škodo dela na Laškem, Francoskem itd.

Z veseljem prestavimo gosp. Billov spis v naš list, da ga tudi vinorejci na slovenskem Štajarju zvejo, pa tudi vinoredniki na Dolenskem, Vipavskem, Goriškem in Istrianskem, ker popis tertne bolezni, ki smo ga v dopisu iz Št. Kociana na Dolenskem v 48. listu „Novic“ brali, se močno vjema s popisom gosp. prof. Bill-a. Naj bi se gosp. profesor ne motil, da bi obvarovani ostali naši nogradi nove uime!

Omenjeni spis pa se v tolažbo vinorejcom takole glasí:

„Ene tedne sèm se prikazuje v več krajih Štajarskega na tertjem perju neka napaka, ktere se ljudjé bojé, da bi ne bila tisti hudi grojzdni bolezni podobna, ki je v nekterih deželah že veliko škodo napravila, ali da bi bila tista huda bolezin sama.“

„Na zgornji plati perja se vidijo mehurčaste spuhline, manjši ali veči, tamnozelene, pozneje pa vmazane rudečkasto-rujave barve. Na spodnji plati listja pa se vidi v globinicah teh spuhlin (blasiger Aufreibungen) kosmat plesnivec bele, rumene ali rožno-rudeče farbe“ *).

„Jez sim pravo tertjo bolezin, pa tudi ravno popisano napako, ki se je letos v naših nogradih prikazala, večkrat priložnost imel viditi, zato zamorem prav za gotovo povedati, da ta naša napaka na tertjem listju nima celò nobene podobe s pravo grojzdno boleznijo. Tudi ni ta napaka nič novega, ampak že davnej znana reč, ktera se je po zagotovilu verjetnih mož že tudi na Štajarskem večkrat prikazala. Perje se spači po nekih posebnih sila sila majčkinih nitkastih gobicah (Fadenpilz), ktere se v podobi kosmatega plesnívca pokažejo, ki se po nemškem „Rostflocke des Weinstockes“, latinsko „Phyllerium Vitis“ po Rabenhorstu, po dr. Korda-tu pa „Erineum Vitis“ imenuje. (Ali so ti gobici vinorejci na Štajarskem že slovensko imé dali, bi radi zvedili; če bi „Rostflocke“ prestavili v slovenski jezik, bi morebiti smeli rêči: „kosmata rija“. *Vred.*) Enako se spači listje tudi na hrastih, lipah, bukvah, brezah, topolih, javorih in mnogoterih sadnih drevesih“.

„Ni dvomiti, da vzrok te listne bolezni je letošnje nenavadno vreme“.

„Ker pa ta bolezin posebno pervo, spodnje listje napada, pozneje izrašeno zgornje perje pa navadno zdravo ostane, in ker se ta bolezin edino le na listji, nikdar pa na cvetji ali grozdih terte ne prikaže, se menda zavoljo nje za vinski pridelk ni nič bati“.

Tako gosp. Bill. Gosp. dr. Hlubek še pristavi, da **11.** in **12.** dan tega mesca okoli Marburga in Lipnice nograde ogledovaje je le samo na posebno starih tertah listje, pa tudi stebla s plesnívcom prevlečene vidil in grojzdiče tam pa tam rujavkasto, pa tudi belkasto. Tudi on poterdi, da letošnje vreme je tega krivo, po kterem se ni čuditi, da se bradovičovje in plesnívec nareja. Gosp. Hlubek obljubi, začetek te napake iz vremenskih vzrokov o drugi priložnosti očividno razjasniti.

*) Naš gosp. dopisnik iz Dolenskega v omenjenem dopisu močno enako ti prikazek takole popisuje: »Skoraj vsaka terta ima čudno grampasto in kakor garjevo, bradovičasto listje od zunej, od znotrej pa belo in plesnjevo«. Vred.

Vinske terte bolezin *).

Spisal J. Zalokar.

Sim v zadnjem pismu povedal, kaj da sim o bolezni tertja zapazil in upam, da sim na pravem sledu, vzrok ne le tertje, ampak tudi krompirjeve bolezni spoznali, ker se mi zdí, da obé bolezni ste le ena in ravno tista.

Ko zdaj od te tolikanj važne rečí še dalje, kar sim skusil, govorim, želim s tem misli in paznost tudi pri druzih bolj umnih kmetovavcih obuditi, da bi se po mnozih skušnjah še bolj skazalo: če je moje ne še dosti dognano mnenje resnično ali ne, in da bi se, če je moč, že zdaj, preden bolezen dalje gré in smert pripelje, pomagalo in letina ohranila.

Pravi vzrok te uime najti ali spoznati je gotovo perva in nar potrebniši reč, brez ktere smo vedno v tami, in pravih zdravil najti nismo v stanu. Če pa pravi vzrok najdemo, se bodo tudi prave zdravila kmalo najdle. Doslej še nihče pravega vzroka skazal ni, da si je bilo od te bolezni že veliko govorjenega in pisanega, in so mnogi mnoge vzroke vgibali.

Nekteri so namreč o krompirjevi bolezni rekli, da majhni, nevidljivi červiči v zemlji ali pa na steblu to delajo; drugi so zrak dolžili. Pa da bi červiči bili, ni še nobeden popolnama skazal, in če bi tudi bili, bi, mislim, oni pervi in pravi vzrok ne bili, ampak bolj nastopek druzega, pravega vzroka

*) Ravno ko je bil sostavek: »Vinorejci ne bojte se!« natisnjen, nam doide pričujoči, kterega smo dali berž v natis, ker reč je važna, in potreba je, da jo djanski vinorejci od vsih strani preiskujejo. Vred.

ali že bivši bolezni. Če bi pa zrak kriv bil, bi bil gotovo tudi že nam, ki ga vedno v sé dihamo, škodoval.

Vzrok te bolezni po tem takem ne more biti v zraku, kar tudi nihče skazati ne more, ampak je v zemlji, v kteri rastlinske koreninice strup pijó, da potlej rastline zbolé. Kaj pa če biti tako strupenega v zemlji za rastline? Kaj druzega kot rudske rečí, kake solí, ki v majhni meri v vlagi stopljene rastlinam hasnejo, v obilniši pa jim škodvajo, ki tenke tenke žilice ali zagaté, ali pa razjedó, in skoz in skoz čudne bunke naredé, rastlinam rast vstavijo, preden dozorijo, ter gnijó.

Že vlani je semtertje vinska terta tudi pri nas bolehala in grojzdje spridila; pa še malo. Je namreč grojzdje ocvelo in že ribjeka (Johannisbeere) debelo bilo, je zastalo, začelo plesnovati, pokati in ne več rasti, ne zoriti. Letos pa se uima, ki je prej že po Laškem in Španjskem vinsko terto in korún povsod spridila, pri nas na debelo in čedalje bolj prikazuje, in nam žuga naše ljubo vince, ki razveseljuje človeško serce, spriditi in ga nam vzeti. Gré ravno tako pot, kakor pri krompirju. Na tertjih listih se namreč pri nas zdej čedalje več debelih spuhlin prikazuje, kakor debele, rudečkasto rjave, čudne bradovice in garje, kakor sifiljka (syphilis) ali kak začet rak, spuhline, kakoršnih na tertji pri nas prej še nobeden vidil ni; od znotrej, to je, na drugi strani lista, ondi, kjer je zunej hrasta, je pa neka bela reč, kakor pajčevna, ali plesnjevec, ki se ne da odbrisati. To nas straši, in je gotovo nevarna in huda tertja bolezen.

Ko sim te čudne prikazni ogledoval in premišleval, se mi je berž zdelo, da kakor homeopatija solitarjevo kislíno (acidum nitri) popisuje, so te prikazni njenim prikaznim kar zlo zlo podobne. Solitarjeva kislína ima namreč posebno močno nagnjenje enake spuhline ali bradovice narejati. Kdo vé, sim pri sebi rekel, če ni to pravi vzrok bolezni? to je, preobilni solitar in solitarjeva kislína v zemlji, ki se po tolikratnem gnojenji in po druzih okoljšinah v zemlji lahko obilo nareja, ki zamore gotovo tudi v rastlinah enake bunke ali bradovice narejati? Ta misel mi je bila kakor luč, ki mi je kmalo vse razjasnila, in vse se je začelo vezati, kar od te bolezni vemo, ker vsim je znano:

1. Da krompir gnije nar bolj v dobro gnojeni njivi, nar bolj če je živalski gnoj. Sim vidil in druge popraševal od tertja, in vsi so enoglasno poterdili, da tudi terte so v taki gnojni zemlji nar bolj bradovičaste. V gnojni zemlji pa se nar več solitarja nareja.

2. Da v globoki puhlici, ali pa v pesčeni zemlji, če je tudi gnojna, krompir malo gnije ali pa nič; ker se v taki zemlji solitar manj dela, in če se naredí, ga mokrota stopi in niže spravi, da ga rastlinske koreninice manj dobé. Ravno tako v novini, če ni gnojena, je krompir zdrav, posebno če so take novine bolj v kraji od gnojnih njiv.

Vse to velja pa tudi od vinskih tert, in v takem svetu ni še nobenega hrastovega lista viditi.

3. Rastline, ktere se okopujejo, so gnjilini bolj podveržene, postavim, krompir in vinska terta, ko se namreč gnojna zemlja bolj rahlja, se, kakor je znano, tudi solitar lože in obilniši dela. Vender vse take rastline niso enako bolehasti, postavim repa, korenje, zelje, pesa itd. ni še. Pa berž ko ne, bodo tudi še te bolehale. Menda že niso vse rastline enako občutljive, ali pa so nektere solitarja manj lakomne. Vinogradi že več časa zanemarjeni deleč od druzih gnojnih vinogradov, in divje terte, imajo še vse zdrave liste. V taki zemlji je malo solitarja.

4. Terte pri poslopjih, pri ulnakih, hramih posajene, da korenine v tako spočito gnojno zemljo segajo, so posebno bolehne, ker pod takim poslopjem gnojna, spočita in od dežja ne sprana zemlja dovolj solitarja ima, da se taka zemlja še v ustih slana čuti.

5. Krompir se mesca augusta nar bolj spriduje, začerni in zoriti neha in po tem gnije. V vinogradih se je grojzdje ravno o tem času spridilo. Po veči suhoti in gorkoti in druzih okoljšinah je pa takrat zemlja nar bolj pripravna več solitarja narediti.

6. Smo vidili več tert zraven vodotoka v zlo gnojni zemlji, ki imajo še vse zdrave liste. Menda mokrota v vodotoku solitar stopí, ga na se potegne in odnese.

7. Zoper to bolezen se je dozdej žveplo nar boljši zdravilo naznanilo in skazalo. Pa ne vém, zakaj da bi žveplo pomagalo, če ne zavoljo svoje lastnosti, po kteri zamore solitarju in solitarjevi kislini moč pomanjšati in odvzeti. Scer pa je apno, ogelni prah, lesna kislína in drugo gnjilini nasproti; pa ko smo to rabili, ni nič pomagalo; po žveplu pa v prah zmletim, ko smo ž njim terte in zemljo okoli tert kakor z mavcom (gipsom) posejali, ali pa z vodo stanjšali in s tako žvepleno vodo terto in zemljo okoli tert dobro poškropili, je začelo tertje bolj mladikasto biti, noben list se več ne bradoviči, bradovice zgubljajo gerdo podobo, se zelené in pomanjšujejo; kaže se, da bo pomagalo.

Morebiti ima sadno drevje svoje včasi čudne in bolne izrastlike in raka tudi od solitarja, in berž ko ne, ker le v zlo dobri zemlji začno sadne drevesa tako bolehati.

Vse to me je čedalje bolj prepričovalo, da preobilni solitar in solitarjeva kislína, in nič druzega ne, ki se je nektere leta v zemlji več naredí po okoljšinah, ki niso vselej očitne, je pravi strup v zemlji, ki nam krompir in tertje kazí.

To zlo važno reč do gotovosti dognati, si bom prizadjal po še mnozih skušnjah se prepričati, in bom potlej, kar bom spoznal, naznanil, in prosim za velike koristi voljo, ki je v ti reči, vse umne kmetovavce, na to skerbno paziti in skušati, in kar in kakor se bo skazalo, v „Novícah“ oznaniti. Naj se nikomur ne toži to važno opravilo, ki bo, če se zgotoví, potem neizrečen dobiček po vsem svetu. Dostikrat je vzrok kake reči blizo pa ga deleč išemo tam, kjer ga ni. Da bi se s pridnostjo in umnostjo ti vzrok najti ne dal, ni verjeti. Če ga najdemo, se bo pomoč tudi kmalo najdla.

(Konec sledí.)

Ozír v stare čase.

Pad Carigrada 29. majnika 1453.

(Dalje.)

15. aprila je turško iz 400 bark obstoječe brodovje Fidalio zapustilo, se v južni Bospor podalo in pri europejskem bregu obstalo; nekoliko dní potem privesla 5 bark v Propont, ena cesarska in štiri genueške. 150 turških bark se jim nasproti postavi ravno pred luko, jim pot zapret. Nebo je bilo jasno, morje mirno, na ozidju mesta je bilo mnogo gledavcov, sultan je gledal na konju sedé z europejskega brega na morski boj, ter si je bil svest gotove zmage. Med turškimi barkami je bilo 18 ga-

lej, vojaki pa niso bili vajeni morskega boja. Z visoke cesarske barke in genueških so pušice na niske turške letele. Zastonj so si Turki prizadevali, cesarsko barko v svojo oblast dobiti, vsaka, ki se ji je približala, je bila sožgana. Morje je bilo s pušicami pokrito; več turških galej je skupej zadelo in se razbilo, dvé ste zgorele.

Tega Muhamed več ne more gledati, se jezí in togotí, z zobmí škriplje in s svojim konjem v morje skoči, da bi do bližnjega brodovja priplaval, in zmago Grekom vzel. Za njim vsi velikaši v morje planejo in na brodovje hité. Morski vojaki osramoteni in oplašeni, ponové boj z velikim pogumom pa s slabim izidom. Gerki srečno skoz turške barke predrejo in v luko splavajo, ter jo z železno verigo zaprejo.

Bitva je bila za Turke zgubljena. Sultan skliče v sovet vse svoje velikaše. Ko se posvetvajo, kako bi se železna veriga, ki luko zapira, presekati dala, da bi se mesto od dveh straní obdalo, vse obmolčí. Tedaj se dvigne sultan, in svetva barke po suhem v luko spraviti. Velí, storí. Po tleh dvé uri hodá z mastjo namazane dile položiti zapové, po kterih v eni sami noči čez 70 bark v luko (barkostajo) spravi.

Ivan Giustiniani tedaj sklene v pervej noči turško brodovje požgati; ali Genuezi so ti sklep Turkom razodeli, ki so ponoči Gerkom na skrivno pomagali, čez dan se pa v turškem taboru mudili, in Turkom olje dajali, ki so ga potrebovali, da so po vsakem strelu velki top mazali, da se jim ni razpočil. Ko se tedaj ponoči Giustiniani sovražnim barkam bliža, vstrelé Turki, ki so čuvali, z velikim topom v njegovo barko, ktero je krogla zdrobila in se s 150 izbranimi laškimi mladenči potopila. Giustiniani se je v velikem strahu komej rešil, in Turki zaženejo velik krič, da se je na morskih bregih in v sedmerogričnem bregu razlegal.

Ko se dan napoči poskusijo Turki drugič svojo srečo s topom, pa niso merili na gerško, ampak na genueško bogato obloženo barko. Krogla jo zadene in barka se razdrobí. Vjete so pred obličjem Gerkov poklali. Muhamed zapové most čez luko narediti; v ti namen so sode z železnimi klukami skupej zvezali in po njih dile položili. Most je bil pet komolcov širok in sto komolcov dolg, in precej močen. Barke so blizo ozidja čakale.

Gerki pa so se namenili most in barke požgati in Jakob Kok je bil v dosego tega namena zvoljen. On si vzame tri lahke čolne in 40 mladenčev, dobro previdjen z gerškim ognjem in drugo pripravo. Ponoči v barkostajo priplavajo. Dva mladenča gresta iz čolna na most in čakata, da bi ga ravno tistikrat zažgala, ko bodo barke začele goreti. Ali turški stražniki so ju kmalo zapazili in s kamni lučali, čolne pa so sterli in potopili. Ena sama galeja je zgorela, ogenj na mostu so pogasili, mladenči so bili vjeti in drugo jutro pred obličjem Gerkov poklani.

Gerke je tako djanje tako razdražilo, da so 260 glav vjetih Turkov na mestno ozidje nasadili. Zdaj zapové Muhamed na griču sv. Teodora zgor Galate na ravno tisti strani luke tope nastaviti, da bi se iz tega kraja na gerške in genueške barke streljati zamoglo.

Genuezi so prosili, naj bi jim tergovskih bark ne pokončal; ali Muhamed jim odgovorí, da to niso tergovske, temuč roparske barke, ki so Grekom pomagati prišle. Pervi strel je pervo barko potopil; druge so se nazaj do Galate pomaknile, kjer se jim ni moglo blizo priti.

(Dalje sledí.)

Slovstvo.

Presod slovenščino dotične knjižice.

Naše slovstvo je še res neznatno v razmerju do slovstva drugih narodov. Mislijo tedaj nekteri, da še presojevanja (kritike) nam ni treba. Tudi mi spoznamo to okolščino; ali, kadar spisi na svetlo pridejo, kteri našo slovensko učenost pred celim svetom v sramoto stavljajo, ne sme nobeden domorodec molčati, in vsim, kteri so naši učenosti in našemu slovstvu nemili, očitno povedati, da takšne dela mi od sebe odvračamo in jih ne damo veljati za zastopnike (representante) naše učenosti.

Ena takšnih spisarij je nemško pisana knjižica pod naslovom: „Ueber die grössten Theils slawische Abstammung der Bewohner deutscher Länder“, von Thomas Jaritz. Villach 1853 bei F. F. Hofmann.

Clo na novo v versto spisateljev stopivši gosp. pisatelj hoče s tem 35 straní obsegajočim spiskom, kakor sam rêče: „dva velika naroda si približati in lepo vezílo vzajemnega spoštovanja in ljubezni med njima osnovati“, zato želí temeljito presojo, namreč: „dass seinen Herleitungen keine hochtönende Grundlosigkeit, sondern nur biedere, unbefangene Wahrheitsliebe mit jenen bessern, richtigeren und schlagenderen Herleitungen begegnen möchte“.

Ako bi mi vsa prečudna izpeljevanja ovreči hotli, bi naše pretresovanje trikrat veče biti moglo, kakor je omenjena knjižica. Nekoliko hočemo vendar govoriti.

Gosp. pisatelj izpeluje ime „Rhetia“ iz Gorecja, menda po postavah tistega besedoslovja, po kterih se iz „Bartolomeja“ Jernej izpeluje! „Norikum“ izpeluje iz nor, in pravi: da se nor velí jezero. Mi smo se vendar v vsih slavenskih narečjih ogledali in povsod najdemo besedo nor v pomenu Abgrund, Tiefe, Erde. Kaj žalošalna je njegova zgodovinska znanost, ker domovine Slavenov v Kini in na Tatarskem išče. Skoro bi verjeti bilo, da je gosp. pisatelj na kinežkih vseučeliščih zgodovine in slovenskega jezikoslovja se učil. Celò Bogdo-Lama je Slovenec, in pomeni: „der gottergebene Lama“!! Lepa dolína Kašmirska ima tudi slovensko ime „Kascha-mir“, zeigt den Friedenstammenden Namen!!

Žalostno pa je to v tem spisu, da gospod pisatelj ne dajè resníci, kar resníci gre, in da tudi druge može svojih domišlij vdeležiti hoče, ker svoje terdenje hoče z veljavnostjo našega visokoučenega Šafařika podpirati. Tako se pozivlje na Šafařika (na kterem mestu in v kterih bukvah? nam ne pové), da Šafařik pravi: „pervi stanovniki Germanie so bili Vindi“, „da so Slaveni v Norvegii kadaj stanovali“, „da so bili v Holandii, Finlandii, v Danii Slaveni pervi stanovniki“. Kaj takšnega naš Šafařik nikjer ne terdi v nobenem svojih učenih del, ktere dobro poznamo. To ni lepo obče čislanega moža take bezumnosti obdolževati!

„Panonia“ izvaja od Puanonja, od puanno, gebirgsloses Land. Zna biti, da je puanno kinežka beseda, slovenske ne poznamo.

„Germania“ od germanja, Staudenland. O vi ubogi Staudacheri Nemci, zdaj veste, kaj ime vaše zemlje pomeni! —

„Kvadi“ od kuadi, die Wasseranwohner!

„Hermundari“, Staudenausrotter!!!

„Cimerji“ so Winterer, — „Peuziner“ so pevci, Sänger, „Chauker“ od chauka, Schroffberg.

„Tuiskon“ od tui fremd, in iskat suchen.

„Tusnelda“ pomeni tui se ne uda, eine Frauensperson, die nicht aus der Nation hinausheirathet.

„Tuisto“ od Tui stoi, Fremdling steh still!!

„Scalden“ od skala, so viel als Klippensänger.

„Druiden“ od dru, weil sie in Hainen unter Bäumen ihren Gottesdienst hielten!!!

„Tauern“ od da Uri, gibt Wetter — sohin: Dauri Wettergeber.

„Arjovist“ od ar je vist, der Bergrabe ist treu.

„Schwyz“ od Schiwiz, ein lebenslustiger Mensch, was von den Schwyzern noch heutzutage bekannt ist.

„Rhenus“ od Goren, Bergstrom, in od Gorin, ein kleiner Gebirgsfluss.

„Tirol“ od Ti rouli, die Rinnen, nämlich die tiefen Thalschluchten als Rinnen gedacht!!!

„Schwaben“ od suabit, die Auserwählten, zusammenladen, welcher Name auf den schwäbischen Völkerbund hindeutet!!

„Herman“, der Cherusker, od herm, was zugleich Staude und Donner bedeutet.

Naj znametniše in naj bolj smešno pa je izpelanje imena „Deutsche“ od daite sche (tako piše sam pisatelj), ker so Nemci Slavenom zmiraj rekli: „dajte še več dacie itd. Nemcem — pravi gosp. pisatelj — je to dopadlo in ime „dajte še“, ktero so Slovenci Nemcem iz šale dajali, so Nemci pozneje za imenovanje občinsko prijeli!

Razun tega še je nekoliko stavkov, ktere Latin imenuje: sententiae communes. Iz teh spoznamo, da bi se g. pisatelj v družtvu europejskih Friedensmänner jako obnašati znal.

Vsaki v dogodivščini le malo podučeni čitatelj spozna bezumnost, ktere je ta knjižica polna. Sporočujemo jo: naj jo vse knjigarnice kakor curiosissimum nakupijo. Zdraviteljem pa svetujemo: naj jo dajo čmernim, ktere spleen in hipohondria mučita, za branje; gotovo bo pomagala.

Vše slovenske učene može pa, kterim je mar za narodno poštenje, učinimo pozorne, da bodo takšne slovstvene prikazni hitro v začetku zatèrli, da nas učeni in neučeni druzega naroda ne bodo imeli za Bog ve vse kaj, samo ne za trezne in pametne ljudí. Terstenják.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz okolice Radgonske na Štajarskem 17. jun. Tadi pri nas preobila moča silno škodo vzrokuje. Velika voda poplavuje lepe senožeti in pokvarja senó; sadúnosnice, ki so tolikanj obetale spomladi, bojo le malo donesle, ravno tako se žlahna tertica milo derží. Vendar ne obupamo, ker previdnost modra nad nami čuje! — Tudi v naših slovenskih krajinah prebiramo z veliko nadostjo in začudenjem starozgodovinske spise našega veličastnega domorodca, gosp. prof. Terstenjaka, ki v resnici tudi za zgodovino stajarske zemlje nam nov svet odpera; s hvaležnim sercom se obračamo na veliki trud njegov, in slavo pojemo učenosti njegovi, ki sega v globočine starinskih skrivnost, da pride na dan, kar je tako dolgo zakrito bilo ali zvito v last drugim. Dobro došlo! vsaki čertici, ki nam jo podaš iz bogatega zaklada zgodovinskega, marljivi branitelj domovíne svoje! F. Terdina.

Od sv. Petra na Medvedovem seli 20. junia. 10. dan t. m. je toča v tem kraju strašno razsajala; skorej vso faro in bližnje kraje sosednih fará je popolnoma potolkla. Ubogi ljudjé ne bojo dobili ne žita, ne kaplice vina, ne sadú. Stern kosijo, in ker vedno dežuje, še mervice ostale slame in sená nemorejo spraviti. Lakota je pred durmí in že zdaj v mnogi hiši doma. Bog se usmili!

17. dan t. m. je bila sv. birma. Milostivi gg. knezoškof Lavantinski so 369 otrok birmali, in pri tej priložnosti toliko serce razveseljive in tolažljive besede govorili, da se je vsa množica potolažena veselja jokala, poterjena v otročjem zaupanju na božjo previdnost. Sercu kaj dobro dene svojega škofa v domačem jeziku govoriti in tolažiti slišati. Šolski otroci so bili posebno pohvaljeni, pa tudi drugi ljudjé, ker so se pri spraševanji lepo obnašali. Prečastiti škof so v veselju, toliko prebrisanih šolskih otrok najti, 100 fl. pripomočka obljubili, da bi se šola postavila, ker zdaj le revna bajtica za njo sluši. Bog nam ohrani tega miloserčnega višega pastirja! Ne morem pa zamolčati, da neki kerčmar se je prederznul ti sv. dan, ki je še ravno petek bil in o tem žalostnem času z muzikanti in mesokuharijo Boga žaliti in celo srenjo pohujšati. Kaj tacega se ne da na nobeno vižo zagovarjati!

Drugikrat Vam bom iz druge dežele od šolskih in obertnijskih rečí pisal *). Cvetko.

Iz Ljubljane. Včeraj dopoldne je vrela silna množica radovednih ljudí k Ljubljanici gledat dva vtonenca, ki so ju iz vode potegnili z desnima rokama z vratno svilno ruto vkup zvezana; njega so spoznali za hlapca nekega tukajšnega tergovca, njo pa za deklo neke ólarije v Ljubljani. Al se mu je ona dala prostovoljno privezati in je ž njim prostovoljno v Mali graben skočila, al jo je on s silo saboj v vodo potegnul, ali ju je kdo drug zvezana v vodo pahnul, se ne vé; eni pravijo, da sta nek v nedeljo na „Fortici“ plesala in da je njega zlo togotilo, da je ona tudi z drugimi plesala; drugi terdijo, da so vidili v pondelk popoldne obá pijana skup iti. Po sodniški preiskavi se bo morebiti že natanjčniši zvedil vzrok te na vsako stran strašne prigodbe.

Novičar iz mnogih krajev.

Kralj Bavarski, kteremu na čast so bile na Dunaji tudi mnogotere slovesnosti, se je 18. t. m. iz Dunaja domú vernul. — C. k. ministerstvo je prebivavcom Karlovške in Delniške županije, ktere silna lakota tare, 16.000 fl. v pomoč dovolilo. — Mesca aprila letošnjega leta se je v celem cesarstvu skupej 3 milione in 273.500 pisem na pošto dalo, tedaj za 412.900 več kakor ravno ti mesec lani. — Telegrafni vodja dr. Gintl na Dunaji je znajdel važno popravo na telegrafih, po kterem se zamore ob enem po enem dratu od dvéh nasprotnih straní telegrafirati. Drugo še važniši popravo pa je znajdel mehanikar G. Tremešin v Skiu, po kteri se zamorejo oznanila telegrafu sporočevati, da ne véne tisti telegrafist, ki jih prejme, pa tudi tisti ne, ki jih oddá, za njih zapopadek. — Na Laškem tožijo zlo zavolj slabega vremena, ktero žuga zlasti na Beneškem svilnim gosencam škodljivo biti; okoli Milana so ž njimi bolj zadovoljni, al murvino listje za gosence je tako drago, da naj stareji ljudjé take dragíne ne pomnijo; funt po 28 unc velja 9 soldov ali 4 krajc. in pol po našem denarju. Tertna bolezin se kaže po več krajih. Cena turšice in vina je poskočila, pšenica se derží po starem kupu. — Na Ogerskem zlo toča bije, v Banatu pa je v več krajih povodinj veliko škodo napravila. — Celovški časnik pravi, da se smé upati, da na Celovškem jezeru bojo parobrod (to je, barko, ktero sopár goni) napravili s pomočjo akcionarjev. Ker bi se potem skorej polovíca poti iz Celovca v Belak hitro po vodi storila, bi bil parobrod na več straní koristen. — Gotovo je, da bo knez Černogorski še to leto se oženil s hčerjo Teržaškega tergovca Kuekić-a. — Iz Turčije še nič novega. Pripoveduje se, da rusovski car ostane pri svoji terjatvi in da bo oblegel s svojo armado podonavski knežovini Moldavo in Vlahio; vendar zadnje novíce še nič ne vejo, da bi bila že rusovska armada čez reki Prut in Donavo šla, čeravno je nek knez Gorčakov že za poveljnika armade po suhem, knez Menčikov pa vesoljne armade po suhem in morju izvoljen. Ta oblega, zoper ktero so začeli Angleški časniki se poslednji čas hudo togotiti, pa po carovih zagotovilih nima znamnje vojske biti, ampak le djansk dokaz, da hoče vdatev turške vlade v to, kar od nje terja.

*) Nam bo ljubo. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*